

Allvarlig kritik mot Socialnämnden i Huddinge kommun för bristande kommunikering i ett ärende om omprövning av vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU

Beslutet i korthet: Socialnämnden omprövade ett barns vård enligt 13 § LVU och kom fram till att vården enligt 3 § LVU skulle fortsätta. Barnet var över 15 år och hade god man förordnad för sig enligt reglerna i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn. Inför omprövningsbeslutet hade socialnämnden gjort en utredning där uppgifter hämtats in från andra än barnet. Utredningen kommunicerades dock inte med barnet utan endast med barnets gode man.

Enligt 36 § LVU har ett barn som fyllt 15 år rätt att föra sin egen talan i ett mål eller ärende enligt LVU. Barnet får då ställning som part i målet eller ärendet. Den gode mannen företräder därmed inte längre ensam barnet. Socialnämnden borde därför också ha kommunicerat utredningen med barnet innan omprövningsbeslutet fattades.

Under ärendets utredning hos JO framkom att anledningen till socialnämndens bristande kommunikering var att nämnden haft interna rutiner som stått i strid med bestämmelsen i 36 § LVU.

I beslutet uttalar JO allvarlig kritik mot socialnämnden för den bristande kommunikeringen med barnet och för att ha haft interna rutiner i strid med lagen.

Bakgrund

AA kom till Sverige som ensamkommande barn i oktober 2015.

Migrationsverket anvisade honom till Huddinge kommun. Han fick en god man förordnad för sig enligt reglerna i lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.

I januari 2016 greps AA av polis misstänkt för brott. Han omhändertogs med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Förvaltningsrätten i Stockholm förordnade i en dom den 23 mars 2016 att AA skulle beredas vård med stöd av 3 § LVU.

Socialnämnden omprövade den 1 december 2016 vården enligt 13 § LVU och beslutade att vården enligt 3 § LVU skulle fortsätta.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade BB på Socialnämnden i Huddinge kommun. Hon anförde bl.a. följande:

Hon var ombud och offentlig försvarare för AA i brottmålsprocessen och var även AA:s ombud och offentliga biträde i målet angående vården enligt LVU. Inför sitt omprövningsbeslut den 1 december 2016 om fortsatt vård med stöd av LVU kommunicerade inte socialnämnden utredningen i ärendet med AA trots att AA var över 15 år.

Utredning

Socialnämndens handlingar i ärendet hämtades in och granskades. Sedan hämtade föredragande hos JO in muntliga upplysningar från nämnden. En tjänsteman vid nämndens förvaltning upplyste då om följande. Utredningen inför beslutet att ompröva vården den 1 december 2016 kommunicerades med barnets gode man innan beslutet fattades. Utredningen kommunicerades inte med barnet. Det är den rutin kommunen tillämpar. Den gode mannen får vidarebefordra utredningen till barnet och säga till om barnet vill tillföra något till utredningen innan beslut fattas.

JO hämtade därefter in skriftliga upplysningar om förvaltningens rutiner för kommunikation av utredningar om fortsatt vård enligt 3 § LVU. I ett svar anförde en enhetschef vid förvaltningen att ”förvaltningens rutin är att kommunicera samtliga utredningar avseende ensamkommande barn och unga med god man eller särskilt förordnad vårdnadshavare”.

JO begärde att Socialnämnden i Huddinge kommun skulle yttra sig över BB:s anmälan. Yttrandet skulle särskilt innehålla en redovisning av vilka rutiner som tillämpades när en utredning om fortsatt vård med stöd av 3 § LVU kommunicerades och särskilt besvara frågan om utredningen kommunicerades med den unge när han eller hon fyllt 15 år.

Socialnämnden i Huddinge kommun, socialutskott 3, uppgav i sitt remissvar i huvudsak följande när det gällde kommunikationsfrågan.

Rutinen på Enheten för ensamkommande barn och unga har varit att kommunicera samtliga utredningar avseende ensamkommande barn och unga med god man eller särskilt förordnad vårdnadshavare. Tidigare skickades utredningen per post till god man eller särskilt förordnad vårdnadshavare innan beslut fattades. Nämndens bedömning var att det är gode mannens eller särskilt förordnade vårdnadshavarens uppgift att bevaka ungdomens rätt och framföra eventuella synpunkter på utredningen till socialnämnden. Tidigare har rutinen inte varit att ungdomar som fyllt 15 år har fått utredningen kommunicerad. Sedan mars 2017 har rutinen ändrats till att kommunikation gällande utredning om fortsatt vård med stöd av 3 § LVU sker förutom till god man eller särskilt förordnad vårdnadshavare även till ungdom som fyllt 15 år.

Socialnämnden har skickat utredningen inför omprövningen av LVU-vården för kommunikation till god man per post den 21 november 2016. Utredningen kommunicerades aldrig med ungdomen.

Socialnämnden medger att de brustit gällande kommunikeringen av utredningen till ungdomen. En kommunikering till ungdomen skulle ha skett då han vid tillfället var över 15 år och därmed part. Enhetens rutiner har ändrats i mars 2017 så att kommunikering sker även till ungdomar över 15 år.

Sammanfattningsvis anser socialnämnden att av de klagomål och brister som påtalas kan socialnämnden medge bristande dokumentation och bristande kommunikering. För att säkerställa att dokumentationsskyldigheten följs har en genomgång av gällande dokumentationsskyldighet hållits med enhetens handläggare i februari 2017. Rutinen gällande kommunikering har setts över och ändrats i mars 2017 för att säkerställa att kommunikeringsskyldigheten följs.

BB fick tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Jag har tagit del av Förvaltningsrätten i Stockholms dom i mål nr 27772-16 meddelad den 17 februari 2017.

Bedömning

Anmälan innehåller flera olika klagomål på socialnämndens hantering av LVU-ärendet. Jag har valt att rikta in min granskning på hur socialnämnden har hanterat frågan om kommunikering.

Rättsliga utgångspunkter

Socialnämndens insatser för barn och unga bygger på frivillighet från de berörda enskildas sida. Under vissa förutsättningar kan barn och unga beredas vård utan samtycke. Bestämmelser om sådan vård finns i första hand i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Vård utan samtycke kan enligt 3 § LVU beredas den som utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel eller något annat socialt nedbrytande beteende.

När någon har beretts vård med stöd av 3 § LVU ska nämnden enligt 13 § andra stycket LVU inom sex månader från dagen för verkställighet av vårdbeslutet pröva om vården med stöd av lagen ska upphöra. Denna fråga ska därefter prövas fortlöpande inom sex månader från den senaste prövningen. Innan nämnden fattar beslut i frågan om vården ska fortsätta ska nämnden göra en utredning.

Ett barn, dvs. den som är under 18 år, företräds som regel av vårdnadshavare som i de flesta fall också är barnets förälder. I ett mål eller ärende enligt bestämmelserna i LVU har dock ett barn som fyllt 15 år rätt att föra sin egen talan (36 § LVU). Både vårdnadshavare och barn får då ställning som part i målet eller ärendet. Barnets vårdnadshavare företräder alltså inte längre ensam barnet.

För ensamkommande barn utses som regel en god man, och den gode mannen ska, enligt reglerna i 2 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn, ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter i vårdnadshavarens och förmyndarens ställe. Den gode mannen likställs alltså med en vårdnadshavare och har getts samma befogenheter som en sådan.

I de fall ett barn som företräds av en god man för ensamkommande barn har fyllt 15 år ska därmed både den gode mannen och barnet behandlas som parter i LVU-ärendet.

Enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) får ett ärende som avser myndighetsutövning mot någon enskild inte avgöras utan att den som är part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än parten själv och denne har fått tillfälle att yttra sig över den.

Socialnämnden borde ha kommunicerat utredningen med AA

Vid tidpunkten för socialnämndens omprövning av om beslutet om vård enligt 3 § LVU skulle fortsätta var AA över 15 år. Det innebär att socialnämnden, enligt bestämmelsen i 36 § samma lag, skulle behandla AA som part i ärendet. Utredningen visar dock att socialnämnden inför omprövningsbeslutet i december 2016 inte kommunicerade utredningen med AA utan endast med hans gode man. Under arbetet med utredningen hade uppgifter hämtats in från andra än AA och redovisats i utredningen. Det har därför förelegat en skyldighet för nämnden att låta AA ta del av de uppgifterna och även ge honom tillfälle att yttra sig över dem. Genom att socialnämnden inte kommunicerade utredningen med även AA har nämnden åsidosatt en bestämmelse som är grundläggande när det gäller att bidra till en rättssäker handläggning av ett ärende. Jag vill här poängtera att socialnämndens hantering är allvarlig då det rör sig om ett ärende om tvångsvård. I ett sådant ärende är det särskilt viktigt att bestämmelserna om den formella handläggningen följs.

Avslutande synpunkter

Det är inte bara i AA:s ärende som bestämmelsen om kommunikation har åsidosatts. Av utredningen framgår att socialnämnden haft som intern rutin att enbart kommunicera utredningar som avser ensamkommande barn och unga med god man eller särskilt förordnad vårdnadshavare. Socialnämndens bedömning har varit att det är den gode mannens uppgift att bevaka ungdomens rätt och framföra eventuella synpunkter på utredningen till nämnden. Jag vill dock påpeka att när det gäller unga som vårdas med stöd av 3 § LVU kan det inte uteslutas att den unge och hans företrädare har olika uppfattningar om behovet av vård.

Det är oacceptabelt att socialnämnden har haft en rutin som har inneburit att nämnden har åsidosatt de grundläggande bestämmelserna i LVU och förvaltningslagen om hur ärenden som rör barn som har fyllt 15 år ska handläggas. Socialnämnden i Huddinge kommun förtjänar allvarlig kritik för detta. Utredningen ger inte något svar på frågan hur den interna rutinen har kunnat uppstå. Socialnämnden i Huddinge kommun är en stor myndighet inom socialtjänstens område. Inom nämnden måste det finnas god kunskap om hur ärenden enligt LVU ska handläggas. JO genomförde för en tid sedan en undersökning av några socialnämnders handläggning av ärenden som gäller ensamkommande barn. I JO:s beslut kunde JO konstatera att det fanns

betydande brister i nämndernas handläggning av ärenden som rör den gruppen barn och ungdomar (JO:s beslut den 30 mars 2017, dnr 5565-2016). Kanske är bristerna i detta ärende ett uttryck för det som kom fram i det ärendet, nämligen att socialnämnderna har svårt att uppfylla sina uppgifter när det gäller de ensamkommande barnen. Oavsett hur det förhåller sig har socialnämnden nu sett över sina rutiner för att säkerställa att kommunikeringsskyldigheten följs i framtiden. Mot den bakgrunden finner jag inte skäl att fortsätta utredningen.

Det som har kommit fram i övrigt ger inte anledning till något uttalande eller någon ytterligare åtgärd från min sida.

Ärendet avslutas.